CUMA
24
Birinci Kânun 1937
SAYI : 19

ERZURUM 1937

DOĞU

GÜNDELİK GAZETE

İDARE YERİ :
Erzurum Gölbaşı Doğu İdarehanesi
Pazartesiden maada her gün çıkar
Sayısı her yerde 5 kuruştur
Basılmayan yazılar geri verilmez

HÜKÛMET YOL İNŞAATINI DA PLÂNLAŞTIRMAK İSTİYOR

Yeni lâyihaya göre yol vergisi kazanç üzerinden tesbit edilecek

Kadınlar da vergi verecek

Ankara, 22 [Hususî muhabirimizden] — Hükûmet yol inşaatını plânlaştırmak için bir proje hazırlamaktadır. Şimdiye kadar ihmal edilmiş bir halde kalan memleket yollarının bir program dahilinde süratle yapılması, yeni şoseler ve köprüler inşası, mevcutların tamiri ve bunların bakımı noktasından hazırlanmakta olan bu proje[illegible] tahakkuk ettirmek için hazırlanmakta olan kanun lâyihası Mart içinde Meclise verilecektir.

Haber aldığıma göre, bu lâyiha mucibince yol vergisi kazanç üzerinden tesbit edilecek ve azamî on iki lira olacaktır. Beden mükellefiyeti kaldırılacaktır. Şimdiye kadar kadınlardan yol vergisi alınmıyordu. Yeni lâyihaya göre çalışan kadınlar da yol vergisi vereceklerdir.

hürriyeti

[illegible] Meclisten çıkacağı [illegible] Kaya kür[illegible] 5 Kıbrıs e[illegible]etmek [illegible]mızdan geçmez, [illegible] yıl matbuat için mücadele etmiş bir nesil, yani bizler bunu nasıl yaparız? demişti.

Türkiyede tek fırka mevcut olmasına ve inkılâb geçiren bir memlekette yaşamamıza rağmen, matbuat hürriyeti vardır, ve hükûmetin en büyük kuvveti de karşısında herhangi mâni bir kudretin mevcut olmamasına rağmen, devlet ile ferdin arasındaki hukukî münasebet ve müvazeneyi temin etmesindedir.

Matbuat hürriyeti iki tarafı keskin bir silâhtır. İyi kullanıldığı zaman ne kadar hayırlı ve faydalı ise, fena kullanıldığı zaman da o kadar zararlı ve yıkıcıdır. Gazetenin ve matbuatın vazifesi, hürriyeti milletin lehinde kullanmak kabiliyet ve ferasetini göstermektir.

Matbuat hürriyetinin garip ve acı tecellilerini bu millet çok görmüştür. Öyle zamanlar olmuştur ki her önüne gelen serseri gazeteciliğe başlamış, etrafı dolandırmış, ve ekseriya da yabancı bir devletin, ecnebi bir sefaretin parasile memleket afakını zehirlemeğe savaşmıştır. Matbuat âleminde öyle insanlar türemiştir ki, gazetelerini üç beş nüsha fazla satabilmek için, memleketin en büyük menfaatlerini aykaltına almaktan çekinmemişlerdir. Yine öyle devirler olmuştur ki, bir takım namus yıkıcılar, temiz vatandaşların rahat ve huzur içinde yaşamalarına mâni olmuşlar, iftira ve tezvirlerle temiz alınları lekelemişlerdir.

İşte Cumhuriyet Hükûmeti kanunları bunlara müsaade etmemektedir ve etmemelidir de... Artık Türk milli vahdetini, birkaç kuruş için parçalamağa kalkanlara matbuat âleminde yer yoktur.

Hürriyet mefhumunun manası asırdan asra, seneden seneye değişmektedir. Nitekim hürriyet kelimesi son rubu asır zarfında her zaviyel rüyete göre başka bir şekil ve renk almıştır.

Demokratın, faşistin, komünistin hürriyet düşünceleri hep başka başkadır, ve hürriyetler de seneden seneye âmme menfaati nam ve hesabına 1789 daki hüviyetlerinden çok şeyler feda etmektedirler. İhtilâli Kebir hürriyetlerinin beşiği olan Fransada bile, 1937 de 1789 zihniyetile düşünen demokratların aradıkları matbuat kalmamıştır. En büyük gazeteler, şu veya bu devletin siyasetine göre sütunlarını o devlete satmaktadırlar. Büyük tröstler, para sayesinde gazeteleri istedikleri istikamete sevketmek imkânına maliktirler.

CİHAT BÂBAN

(Alt tarafı 7 incide)

Suriye Başvekili dün hareket etti

Teşyi merasimi çok samimî oldu

Ankara 22 (Hususî)— Suriye Başvekili Cemil Merdam bugün de temaslarına devam etmiş ve akşam üzeri Toros ekspresile Suriyeye müteveccihen şehrimizden ayrılmıştır.

Başvekil istasyonda Hariciye Vekili, Vekâlet erkânı, Ankara Valisi, Emniyet Direktörü, Merkez Komutanı ve diğer bir çok zevat uğurlamışlardır. Teşyi merasimi çok samimî olmuştur.

Suriye Başvekilinin gezintisi

Ankara 22 (A.A.)— Şehrimizde bulunan Suriye Başvekili Ekselâns Cemil Merdam bugün öğleden evvel Orman Çiftliğini ve Gazi ve İsmet İnönü Enstitülerini gezmiştir.

Parti gurupunda toplantı

Hariciye Vekili siyasî vaziyet hakkında izahat verdi

Ankara 22 (A.A.)— Cumhuriyet Halk Partisi Grupunun dünkü toplantısında, son günlerde Balkanları alâkadar eden siyasi seyahatler hakkında ve Hatay meselesinin son safhalarına dair sorulan suallere Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Aras uzun ve etraflı izahat vermiş ve bu beyanat Grupça tasvip edilmiştir.

Romanyada intihabat

Bükreş, 22 (A.A.) — Yapılan intihabat neticesinde Liberal partisi yüzde 37 rey alabilmiştir . Bu vaziyete göre hükûmet yüzde 40 rey alamadığı takdirde çok müşkil bir vaziyette kalacaktır .

BEŞ DEĞİL, AETI İNSAN KATİLİ!

[Yukarıda soldan sağa] Milyon, metresi Kolet, katil Vaydman, ortada katilin eski arkadaşı Blan [Aşağıda soldan sağa] Vaydman'ın kurbanlarından Şoför Kufi, Dansöz Mis Koven ve katilin Frankfortta [illegible] yaşamakta olan anası ve babası .]

[Yazısı 5 inci sayfada]

GEÇMİŞ OLSUN!

Fırtınadan dün Istanbul allak bullak oldu

Tramvaylar durdu, limanda birçok mavnalar ve sandallar battı, limandaki vapurlar demirlerini taradılar

Karadenizde de fırtınanın çok şiddetli olduğu haber verilmektedir

İstanbul 22 (Hususi Muhabirimizden)— Sabahtanberi müthiş bir yıldızpoyraz fırtınası devam etmektedir. Şehir allak bullak olmuş bir vaziyettedir. Henüz netice kat'i olarak anlaşılmamakla beraber, fırtınanın büyük zararlar verdiği şimdiden tahmin edilebilir.

Fırtınadan birçok evlerin camları kırıldığı gibi, bazı duvarlar da yıkılmıştır. Eminönünde bir dükkânın büyük levhası uçmuştur. Diğer bir dükkânın taraçası tramvay yoluna yıkılmış, asılı olan çinkoları çıkarmağa çalışan itfaiyenin merdiveni kırılmıştır. Tramvay münakalâtı saatlerce durmuştur.

(Alttarafı 5 inci sayifada)

Otobüs içinden çıkan davalar

Müddeîumumiliğin davası önümüzdeki aya bırakıldı

İstanbul 22 (Hususi)— Müfettişler otobüs ruhsatiyesi tahkikatına bugün de devam etmişlerdir. Bazı otobüsçülerden mesele hakkında bildikleri sorulmuştur.

"Tan,, Başmuharriri Ahmet Emin Yalman aleyhindeki davanın görülmesi, tahkikatın ikmali için önümüzdeki aya bırakılmıştır.

Uzak Şarkta İngiliz-Holanda mesaibirliği

Londra, 22 (A.A.) — Holanda Başvekili bugün İngiltere hükûmetin Lahey sefiri ile uzak Şarkta bir İngiliz Holanda teşriki mesaisi vücuda getirmek üzre müzakereye girişmiştir.

Dilencilik bugünden itibaren yasak

Vilâyet Makamından tebliğ edilmiştir:

Bugünden itibaren şehirde dilencilik yasak edilmiştir. Dilencilik yapanlar Polis ve Zabıtai Belediye memurları tarafından derhal toplattırılarak Düşkünler Yurduna gönderileceklerdir.

Bu husûsta kendilerine emir verilmiştir. Düşkünlere yardım etmek istiyenlerin Erzurum Yoksullar Kurumuna teberrülerini makbuz mukabilinde vermelerini ve münferiden bu gibilere yardım etmemelerini rica ederim.

Vali
Haşim İŞCAN

BİR ANKET AÇTIK

Erzurumlular Belediyeden ne istiyorlar?

Ticaret Odası Reisi diyor ki:

«Bunu hakkile ifade edebilmek için belki Bin sayıfalık bir kitap yazmak lâzım gelir»

Kendisini ziyarete gittiğim zaman Sadreddin Gözübüyük masasının önündeki geniş koltuğa yaslanmış, karşısında bir zatla konuşuyordu. Beni görünce yerinden kımıldadı ve masasının yanındaki koltuğu işaret ederek:

— Buyurun! dedi.

Oturdum ve mükâlemenin bitmesini bekledim. Konuşma bitti ve Bay Sadreddin yüzünde geniş ve mutad tebessümile bana döndü, anketten kendisini evvelce haberdar etmiştim. Ufak ve etli ellerini çenesinin altında birbirine kavuşturdu ve bir ân düşünceye daldı; sonra:

— Erzurumlular Belediyeden ne istiyorlar?. Bu suali böyle sormamalıydınız, dedi. Erzurumluların istediği ve Belediyenin yapması lâzımgeldiği işler o kadar çok ki... bunu bir ankete nasıl sığdıralım? Bunu hakkile ifade etmek için belki bin sahifelik bir kitap yazmak lâzımgelirdi.

Bir ara yine durdu ve ellerini hareketlendirerek:

— Erzurum, dedi... Erzurum bahadırlığı ile meşhur bir şehirdir. Erzurumlular vatan için feda olmasını bilmişlerdir... Erzurum tarihi bir şehirdir. İşte o kadar. Erzurumda bundan başka birşey yoktur.

Ticarel ve Endüstri Odası Reisi SADREDDİN GÖZÜBÜYÜK

(Alttarafı 4 üncü sayıfada)

Doğudan Haberler

GÜMÜŞHANE

Talebe pansiyonları arttırılıyor

Üç yıldanberi yapılan tecrübeler iyi netice verdi

Gümüşhane Vilâyeti dahilinde bu yıl talebe pansiyonlarına da çok ehemmiyet verilmiştir. Gümüşhane Orta okul talebe pansiyonu orta okulu olmayan ilçe merkezlerile tam teşekkküllü köy okullarında çıkan ve çıkacak çocukların orta tahsile devamların temin etmek maksadile açılmıştır.

Bu yıl pansiyona on beş talebe gelmiştir. Ponsiyonun gaz, odun masrafı ile aşçı, çamaşırcı, hademe ücretleri, tesisat ve teçhizatı Hususuî İdare Kültür bütcesinden verilmektedir.

Bayburtta da geçen yıl altı talebe ile açılmış olan pansiyonda şimdi otuz yatılı talebe bulunmaktadır. Talebenin yaylı karyolaları ile komodinoları kültür idaresinden temin edilmiştir.

Üç yıldanberi tecrübe edilen pansiyonlar iyi randıman verdiğinden, bu yıl Kürtün Nahiyesi merkezinde de bir pansiyon açılmasına karar verilmiş ve hazırlığa başlanmıştır.

Gümüşhanede himaye heyetleri

Gümüşhane Gazi Paşa İlk Okulu Himaye Heyeti 80 talebeye elbise, ayakkabı ve şapka giydirilmiştir. Kültür idaresi de bu yıl fakir talebeye 240 liralık defter, kalem, kâğit ve 350 liralık ta kitap dağıtmıstır.

AĞRI

Muhacir köylerine Mektepler yaptırıldı

Köylerdeki kültür vaziyetinin kuvvetlendirilmesine çalışılıyor

Ağrı Vilâyeti köylerinde kültür vaziyetinin kuvvetlenmesi içini eldeki dar bütçeye rağmen büyük gayretler gösterilmektedir. Şimdiye kadar dört muhacir köyünde yeni mektepler yaptırılmış ve tedrisata başlanmıştır. Bundan sonra da mektep yapma işine devam edilecektir. Vilâyetin çizdiği programa göre bu mektepler evvelâ kaza sonra nahiye, nihayet yol üzerindekilerden başlamak üzere köylerde inşa edilecektir. Bu köy mekteplerinde ders okutmak üzre diğer mekteplerde olduğu gibi terhis edilmiş çavuşlar arasından seçilerek açılacak kursta yetiştirilecek öğratmenlerden istifade edilecektir.

Ağrıda vergi borçlarından bakaya azalıyor

Ağrı vilâyetinde tahsilât işi mükemmel denecek bir hale konmuştur. Halkın iktisadi seviyesinin halâsa yüz tutmuş olması vergi borçlarının artık bakaya kalmasına meydan bırakmamaktadır.

Bu malî sene zarfında muhasebei hususiyede varidatı 201 bin lira olarak tahakkuk ettirilmiştir. Beş ay zarfında bu paradan 116 bin lirası tahsil edilmiş bulunmaktadır. Kânunu evvel gayesinde tahsilât teşebbüsleri % 75 e varacağı kuvvetle ümit edilmektedir.

Muvazenei umumiye vergileri tahsilâtın beş aylık nisbeti de % 75 derecesindedir.

Haklı değil miyiz?

Sokaklarda insanlara saldıran köpekler

Erzurumun tehlikesi elle tutulacak kadar göz önünde beliren büyük dertlerinden biri de sokaklarındaki köpeklerdir.

Başı boş dolaşan bu köpeklerin, yanı başlarından geçenlere saldırdıkları sık sık vakidir. Bazan iki üç köpeğin bir araya gelerek müdafaasız bir tek adama saldırması kadar feci bir vaziyet tasavvur edilemez.

Günün her vakit ve saatinde sürülerini şehirden dışarı çıkaran ve sokan çobanların öyle azgın köpekleri var ki, bunlar sürüler ahıra girdikten sonra bile sokaklarda başı boş dolaşıyorlar.

Sabah, öğle ve akşam üzerleri mekteplerine gidip gelen yavrucukların hayatı için de bu başıboş köpekler büyük bir tehlike teşkil etmektedirler.

Bizce bu işlerle alâkadar makamın hiç teehhüre meydan vermeden zincirsiz ve tasmasız köpekleri toplayarak, bunları imha etmesi, sokakta yürüyen, işine gücüne ve evine giden şehirlinin emniyeti ve hayatı için elzemdir.

Sahipleri bulunan tasmalı köpeklerin bile başları boş bırakıldıkları taktirde, ötekiler gibi imha edilmeleri şehrin en birinci menfaatleri sırasında bulunmaktadır.

Haklı değil miyiz?

Ağrının tarrihçesi

Ağrı Halkevi dil tarih Edebiyat kolu şimdi faaliyeti Ağrının bir tarihçesini hazırlamağa sarfetmektedir. Eski tarihlerden bugüne kadar Ağrının bütün hayatını ihtiva edecek olan bu tarihçe sona ermek üzeredir. yakında kitap halinde bastırılacaktır. Halkevi bu faaliyeti ile Memleket Kütüphanesine ciddeen kıymeti bir eser kazandırmış ve birçok münevverin vaktini bu zengin ve meraklı mevzua çevirmiş olacaktır.

Kızılay karagün dostudur

Spor bölgesi dün faaliyete geçti

İstanbula sipariş edilen spor levazımı da geldi

Şehrimizde spor sevgisini ve faaliyetini artırmak için hakikaten canlı teşebbüslere şahit olmaktayız. Bir müddettenberi eksikliklerini tamamlamakla meşğul bulunan Spor Bölgesi de nihayet dünden itibaren faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Bölgenin ayrıca merasimle bir küşat resmi de yapılacaktır.

Spor Kulüplerile Dağcılık kulubüne âza kaydine de başlanmıştır. Gençlerimizin spor heveslerini ve arzularını tam manasile karşılayabilmek için İstanbula da birçok spor levazımı sipariş edilmişti. Bu siparişler de dün şehrimize gelmiş bulunmaktadır. Artık bundan sonra Erzurum Doğu Bölgesinin en canlı ve en hatırı sayılır bir merkezi olmağa namzet bulunmrktadır.

MUŞ

Muşta imar faaliyetleri

Temmuz ortalarında Muşa gelmiş olan Vali Tevfik Gür Muş'u Doğunun güzel şehirlerinden biri haline getirmek için bir program dahilinde çalışmaktadır. Bir buçuk ay gibi kısa bir zaman içinde Vilâyet konağı ile orta okul binası meydana getirilmiş bulunmaktadır.

Atatürk anıdı, memleket hastanesi ve aygır deposu bitirilmek üzredir. Şimdilik Halkevi ve Vilâyet konağı da Elektirikle tenvir edilmiştir.

İlbayın programma koyduğu diğer işler arasında Belediye parkı, Çocuk bahçesi, şehir elektiriği, Muş — Bitlis yolu üzerinde esaslı geçitler inşası gibi diğer teşebbüsler de vardır. Bilhassa Muş'u Bitlis üzerinden Elaziz'e bağlayan 450 kilometrelik mesafe, Çabakçur üzerinden yapılacak muntazam bir şosa ile 240 kilometreye indirilecektir.

Hususî Muhasebe Müdürü gitti

Hususî muhasebe müdürü bay İsmet Yakşi mezunen şehrimizden hareket etmiştir.

Halkevi Başkanı Trabzona gitti

Halkevi başkanı Bay Ahmet Erverdi Üçüncü ummmî müfettiş Tahsin Uzerin daveti üzerine dün Trabzon'a hareket etmiştir.

İstinaf Komisyonunda

Vali Muavini Hilmi Balcının Başkanlığı altında toplanan İstinaf Komisyonu dün de itirazları tetkik etmiştir. Bugün İdare Heyeti toplanacaktır.

MEVSİM DERTLERİ

Donanlara karşı ilk alınacak tetbirler

Donmak kaç türlü olur? Konyak ve içkinin soğuğa karşı mukavemeti arttırdığı yalandır

Soğuğun insan uzviyeti üzerinde husule getirdiği mevzii tesirlere incimad denir. Soğuk iklimlerde, korunma çarelerinin eski ve zor olduğu veyahud vücut mukavemetinin azaldığı hallerde soğuğun uzviyette husule getirdiği umumî ve mevziî tegayyürata fazla rast gelinir.

Tarih eski ve yeni harplerde soğuğun tevlid ettiği binlerce facıalarla doludur. Soğuk tesirile damarlar evvelâ daralır ve bir müddet sonra damar cıdarları felce duçar olarak genişler. Eğer soğuk tesiri kısa bir müddet devam ederse damarlardaki hadise evvelâ daralma sonra genişleme ile nihayet bulur. Daha fazla devam ederse müteessir olan uzvun kan deveranı (kan dolaşması) tevekkufa duçar olur, kan dolaşmasının uzun müddet durması kanın tahassürünü mucib olarak parçalar teşekkül eder ve damarı kapatarak o uzvun gangrenini mucib olur. Bundan başka kan toparlakcıkları da bozularak ayrıca damarların kapanmasını teshil ederler.

Soğuğun damarlara bu şekilde tesirinden başka sinirlere de tesiri vardır: Üşüyen sinirler evvelâ ağrır' eğer üşüme daha fazla devam ederse, hissiyetını kaybeder ve nihayet felç olur. Damarlardaki tegayyürata inzimam ederek gangrenlerin teşekkülünü teslih eder. Soğuğun tesir şekli ve gangrenlerin husulü bu şekilde izah edile bilir.

İncimadın üç şekli vardır: Kırmızılık, kabarcık teşekkülü, gangren...

1 — İncimad hafif olursa el veya ayaklarda şiddetli bir ağrı olur, bu ağrı fazlalaşır, kızarır. En ziyade el ve ayaklarda ve kulaklarda görülür. İncimad eden kısmın cildi parlak, koyu kırmızı veya menekşevi renktedir. Kaşınma ve ağrı olur. Bu şekil tehlikeli değildir. yavaş eyi olur.

3 — İncimadın üçüncü derecesi gangrendir. Pek fazla soguk tesirile olur. Damar ve sinirler artık tabii vazifelerini yapamazlar, gangren olurlar. Parmak ve ellerdeki gangrenler adeta siyah eldiven şeklindedirler. Etleri harap olan kemikler açıkta kalır. İncimadın bu üç derecesi soğugun tesir tarzına ve müddeti devamına göre bazan ayrı ayrı bazan da bir ikisi bir arada olur. Soğugun uzviyetteki mevzii tesiratı bunlardan ibarettir. İncimatta amil olan soguk olmakla beraber soğugun tesirini fazlalaştıran munzam sebepler de vardır. Bilhassa halkın bunları bilmesi incimattan korunma hususunda mühim faideler temin eder. Soğugun tesiri herkeste bir olmaz. Şahsın vücud mukavemetile, geiniş tarzıyla, soğuga karsı alınan tedabirle değiştiği gibi iklimin ahvalile de değişir. Rütubet, rüzgâr, soğugun şiddetini artırır. Açlık, sefalet, maddî ve manevî yorgunluk, sefhoşluk, elbise ve ayakkabıların, eldivenlerin ıslak ve dar olması soğugun tesirini teşdid eder, Sıkı ayakkabı kullanmak donmaya kolaylır hazırlar. Çünkü sıkı ayakkabı içinde kan devranı kolaylıkla olmaz, ayaklar şişerek donmayı teshil eder Umumiyetle kabul edildiği veçhile soğuk havada konyak, rakı içmek evvelâ zahiren hafif bir sıcaklık hasıl ederse de hakıkatte mukavemeti bedeniye alkol tesiriyle tenakus edeceğinden donma hadisesi daha koylaylıkla vukua gelir. Islak ve rütubetli ayakkabı ve eldivenler de donmayı teshil ederler.

İncimad eden bir şahıs bittabi şehirden uzakta ve belki de her türlü tedavi vastalarından mahrumdur. Bunun için soğuğun tesirinden kurtulduktan sonra incimad olmuş ise birdenbire sıcak bir yere girmemek, üşüyen uzvu ısıtmamak lâzımdır. İncimaddan kurtarılıp sıcak odaya girerek birdenbire ölenler pek çoktor. Evvelâ karla ve kan deveranını harekete getirecek bir şekilde cild uğustnrulur, soğuk su ile yıkanır ve yavaş yavaş kan deveranı tabii bir vaziyete getirilir. Eğer kabarcıklar teşekkül etmiş ise hiç bir şey yapmadan ve ilk tedabirin tatbikinden sonra sıhhî yardıma koşulur. Kangren teşekkül et... ilk iş sıhhî yardıma koş... tetanoz seromu tatbik... lıdır çünkü kazıklı... ayak incimadları... ihtilâtlardandır... dığı takdi... ile k... ma... 3,8525... be... ...ce aldım.

İncimattan korunmak mümkündür. Uzun yolculuklara at veya araba veya kızakla gidileceğinden zaman zaman el ve ayak hareketlerini unutmamak, bilhassa bir parça yaya yürümek lâzımdır. Eldiven ve ayakkabıların dar olmaması lâzımdır. Alkol ve bilhassa konyak sureti katiyede terkedilmelidir. Bunun yerine sıcak çay, şeker, şekerli su lar içilmelidir, Şeker kanda yanarak insana dahilen hararet temin eder. Rütubetin ve fırtınaların soğuk az olsa bile incimadları teshil edebileceği göz önünde tutulmalıdır. Kar başlığı, kar gözlüğü ve ceb sobaları ihmal edilmemelidir. Kildan mamul reşik tabir edilen yerli ayakkabıları da faidelidir. Kalın çamaşırdan fazla ince fakat adedce fazla çamaşır giymelidir.

Erciş Hükûmet tabibi
RAŞID SAĞCI

Edebî Tefrika: No. 18

BEN VURMADIM

YAZAN: PERİDE CELÂL

Samimî davranıp şunu söyliyeyim ki aynama bakmaktan memnunum. Bugün de aynamın önündeki kısa tevakkuf esnasında aynı sevinci duydum ve "haydi Ferda, düş yola kızım" diyerek evden çıktım.

Akif Cemalin tarif ettiği yeri bulmak pek kolay oldu. Mecidiye köyünde otobüsten indikten sonra caddeden küçük bir yola saptım. Biraz yürüyünce kahveyi buldum. Önünde küçük yeşil bir bahçesi vardı. Geniş ağaçlık bir arazinin kenarına bir bibilo gibi ilişmişti. Ressamın anlattığı gibi beyaz boyaları dökülmüş ahşap tek katlı paviyon gibi bir şey. Kırmızı kapısını görünce aradığım yer olduğuna iyice itimat getirdim. Çünkü Akif Cemal, tarif ederken "kapısı kırmızıdır" demişti. Yavaşca tahta parmaklıklı bahçe kapısını iterek içeri girdim. Şurada burada çiçekler ekilmişti, bir kaç yuvarlak demir masa vardı. Kahvenin kırmızı yer yer boyası dökülmüş çatlak kapısı aralıktı. Önüne gelince durdum. Akif Cemal Biz kahvenin sahibi korucu ile arka tarafta bulunuyoruz. Siz kahveye girin arka kapıdan yanımıza gelebilirsiniz" diyerek kendisini nasıl bulacağımı anlatmıştı. Dediğini yaparak içeri girdim. Kahvenin içi loşca idi, iki tarafta peykeler vardı. Bir kaç eğri bacaklı masa ve köşede isli duvar üstünde cezveler asılı olan kahve ocagı.. Öbür köşede de başbaşa vermiş bir kaç desti işte bütün dekor.. Girdiğim kapının tam karşısında kahve ocağının sağında yine küçük bir kapı görünüyordu. Oraya doğru yürürken içimi bu müşterisiz metruk kahveye karşı hafif bir hüzün bürüdü. Akif Cemalin bunun sahibine ait verdiği tafsilâtı hatırladım, buranın sahibi eski bir kahveci imiş. Sonradan işleri bozulunca kahvesini kapatmış, bu geniş koruya bekçi olmuş. Aradan zaman geçince eski kahvecilik damarı kabaran Hüseyin ağa pazardan pazara, bazı yaz günleri de oralara yemekleri ile filân gelenler olduğunu görünce korunun sahibinden izin almış, oraya geniş arazinin eteğine hemen şu kahveyi yapıp, açevermiş. Kahve ona şimdi ve vazifesini de gördüğü için korucu halinden artık pek memnunmuş, hele gelen giden olduğu günler neşesinden durulmıyormuş. Akif Cemal bana bunları anlattığı zaman sözünü "göreceksiniz pek babacan adamdır" diye, bitirmişti.

Küçük kapıyı yavaşça açtım. Fakat öndeki geniş yeşil meydanlığa hemen çıkmıyarak kapının eşiğinde hiç sesimi çıkarmadan durdum. Burası Akif Camalin methettigi kadar güzel bir yerdi. Genişçe yeşil bir meydandan sonra kızıl, gümüşü, koyu, açık yeşil ve nefti renklerin biribirine karışıp kucaklaştığı ulu bir agaçlık başlıyordu. Bu ağaçlıkların arasında incecik beyaz yollar uzanıyor ve uzaktan nereden geldiği belli olmıyan bir su sesinin hafif şıkırtısı duyuluyordu. Meydanın ortasında şemsiye gibi açılmış bir çam agacının altında arkaları bana dönük olarak oturan ressamla, giyinişinden ve halinden korucu olması lâzım gelen kır saçlı uzun boylu yabancıya geldiğimi belli edecek bir hareket yapmadan bir müddet öylece durdum. Manzaranın güzelliği, karşımdaki ağaçların gösterdiği enfes renk armonisi gözlerimi kamaştırmıştı.

Onlar ressamlara korucu ağacın altında tahta bir masaya karsı yanyana oturmuşlardı. Masanın üzerinde içilmiş bir kahve fincanı, ressamın şapkası ve kapağı açılmış içindeki paketler, fırçalar görünen bir çanta vardı. Biraz ötede iki şövale duruyordu. Onu epey zamandanberi gelip beni dinlemekte olduğunu anladım. Korucu ile yavaş yavaş konuşuyorlardı. Geldiğimin farkında olmamışlardı. Dışarı çıkarak arkamdan kapıyı gürültü ile örtünce birdenbire ikisi de sıçırayarak yerlerinden kalktılar. Akif Cemalin koyu mavi gözleri beni görünce sevinçle parladı.

— Oh bizi korkuttunuz! diye yanıma koştu. Elimi sıkarken gülümsedi:

— Hem korkuttum, hem de rahatınızı bozdum galiba! dedim. Tatlı tatlı konuşuyordunuz...

Elimden çantamı alarak:

— Yarım saattenberi burada bizi rahatsız etmenizi bekliyordum, diye güldü ve hörmetkâr bir tavırla ayakta durmuş bize bakan adama hitap etti:

— İşte Hüseyin ağa, beraber çalışacağımız ressam Hanım.. Sonra bana dönerek:

— Bu güzel yerin korucusu ve kahvenin sahibi dostum Hüseyin ağa! dedi.

Sesinde samimî bir mana vardı. Alay etmiyordu. Onun Hüseyin ağayı hakikaten sevdiğini hissettim. Bu hareketi hoşuma gitti. Demek basit insanlarla da alay etmeden onların seviyesine inerek konuşmasını ve alâkadar olmasını biliyor.

Tahta masaya karşılıklı oturduğumuz zaman Hüseyin ağaya birer kahve ısmarladı. İhtiyar adam gittikten sonra gülümseyerek:

— Size ikram edecek başka bir şeyimiz yok maalesef! dedi.

Güldüm:

— Bana en büyük ikramı yapıyorsunuz, yetişmez mi? Sizin gibi büyük bir ressamın..

Hemen sözmü kesti:

— Rica ederim Ferda Hanım, beni methetmeyiniz olur mu? Sizinle çalışmamıza gelince, bundan zevk alacak olmasaydım, teklif etmezdim tabiî. Ben istiyorum ki..

— Arkası var —

EN SON HABERLER

Uzak Şark ihtilâfı ancak silâhla halledilebilir

Âbide projelerini bir jüri tetkik edecek

Ankara, 22 [Hususi] — Memleketin muhtelif şehirlerinde ve kasabalarında yapılmakta olan âbide ve heykeller için sarfedil n paraların mahalline masruf olmadığı görülmektedir. Bu işi bundan sonra muhtelif kimselerin zevklerine ve takdirlerine bırakmamak daha münasip olacağı anlaşılmaktadır. Bunun için Maarif Vekâleti m rk zde bir jüri heyeti teşkil edilmesini hükûmete teklif etmiş ve bu teklif vekiller heyetince kabul olunmuştur.

İngiliz Başvekilinin Kamarada beyanatı

İtalyanın Cenevreden çekilişi siyasî vaziyeti değiştirmiş değildir

Londra : 22 (A. A.) — Bugün toplanan Avam kamarasında amele partisi reisi binbaşı Adle tarafından haricî siyaset hakkında bazı sualler sorulmuş ve Başvekil Çemberlayn bu suallere cevap vermiştir. Bu meyanda İspanya meselesine temas eden Çemberlayn ezcümle demiştirki : Biz İspanya hadiselerini islaha çalışırken, ikinci defa vuku bulan Uzak Şark ihtilâfı bugün büyük harp şeklini almış bulunmaktadır. Uzak Şark ihtilâfının halli ancak bir şeyle kabildirki bu da kuvvettir. Fakat dokuz devlet konferansı kuvvetle yardım değil, beynelmilel teşriki mesai ile bu gibi hadiselerin hallini arzu etmekte idi.

* * *

Londra 22 (A. A.) — Avam kamarasında beyanatta bulunan Çenberlayn İtalyanın milletler cemiyetinden çekilişi polayisile siyasî mahfillerde hiç bir değiklik hasıl olmadığını beyan etmiştir.

Sözlerine devam eden Çemberlayn şunları ilave etmiştir. Biz barışın muhafazası için her çareye tavassül ediyoruz ve dünya şikâyetlerinin halli için daima samimî görüşün muhafazasına çalışmaktayız.

SİYASA

Dünya milletleri arasında silâh yarışı

[illegible] milletlerinin son yıllarda [illegible] teslihat yarışının baş[illegible] alıp yürümüş oldu[illegible] Bu yarışın mil[illegible] rahneler aç[illegible] cemiyeti [illegible] oldu[illegible] 5 Kıbrıs [illegible]neye bir göz atmak kâfi gelir. [illegible]name bütün dünyada ve bilhassa Avrupada silâha sarfedilen paraların azameti hakkında dikkate değer rakkamlar zikretmektedir.

1913 senesinde, yani harbın arifesinde dünya Milletlerinin askerî masrafları iki buçuk milyar altın Dolara baliğ olmuştu. 1937 senesinde bu mikdar harpten evvelkine nazaran üç misli artmıştır.

Bu paranın içinde Nafıa bütçelerinden çıkan askerî yollar, şosalar, köprüler ve Tayyare meydanları ve saire gibi betahsis askerî mahiyette olmayan masraflar dahil değildir.

Milletler cemiyti salnamesi bu tezayüde iki sebep göstermiştir: birincisi orduların heyeti umumiye cetvellerinin yükselişidir. 1913 senesinde silâh altında bulundurulan altı milyon askere mukabil, şimdi sekiz buçuk milyon asker silâh altında bulunmaktadır.

İkincisi bugünkü modern silâhların maliyet fiyatlarının 1913 senesine nazaran daha pahalı oluşudur. Çünkü dünya ordularının hemen hepsi motörleştirilmiştir.

1927 yılının askerî masrafları olan 7,1 milyar altın dolardan (on iki milyar kâğıt dolar, 2,4 milyar İngiliz lirası, üçyüz elli yedi milyar Frank) 4,6 milyarın Avrupa, gerisini de diğer milletler millî müdafaları için sarfetmişlerdir.

Şu halde dünya milletlerinin verdikleri silâh parasının yüzde altmış dörtdünden fazlasını Avrupa milletleri sarfetmiş oluyorlar demektir.

1932 senesinde 4,3 milyarlık yekûnden 2,6 milyarı yani yüzde altmışdan fazlası Avrupanın hissesine düşmüşdü.

Halbuki 1932 den 1937 senesine kadar Avrupa milletleri silâh masraflarını yüzde seksen nisbetinde arttırmışlardır. Avrupa haricindeki diğer milletler için bu nisbet yüzde kırk yediyi geçmemiştir.

1937 senesinde 71 milyar altın doları silâha sarfedecek olan altmış dört memleket arasında yedi devletin masrafı 4,6 milyarı yani dünya silâh masrafları yekûnunun yüzde yetmi şaltısını bulmuştur.

Bu yedi memleketin İngiltere, Almanya, İtalya, Fransa, Sovyet Rusya, Amerika, Japonya olduklarına şüphe etmezsiniz değil mi ?

İnsan bu akılları durduran rakamlara bakdıkça derin derin düşünüyor. Bu silâh yarışı durmayacak mı? Durmayacaksa sonu ne olacak?

DİPLOMAT

Amerikan filosu Uzak Şarkta acaba nasıl bir harekete geçecek?

İngiliz Hava Müsteşarının Uzak Şarka gönderilmesine lüzum hasıl oldu

Londra : 22 (A. A.) — Amerikan filosunun yakında Uzak Şarkta bir harekete geçeceği siyasî muhafiden bildirilmektedir.

İngiliz hava müsteşarı Uzak Şarka gidiyor

Londra 22 (A. A.) — İngiliz hava müsteşarı yakında Uzak Şarka bir seyahat yapacaktır. Bu münasebetle bütün matbuat bu hususta takdirkâr makaleler neşretmektedirler.

İngiliz nazırları vaziyeti görüştüler

Londra : 22 (A. A.) — Nazırlar meclisi bugün saat 11 de bilhassa Uzak Şark vaziyetini tedkik etmişlerdir.

Bir tekzip

Sovyet : 22 (A. A.) — Çin matından verilen haberlere göre, Çin garnizonları komutanının Hankoda öldürüldüğü hakkında çıkan haberler resmen yalanlanmaktadır. General Yanko sağ ev sıhhattadır.

Düşürülmüş Çin tayyareleri

Tokyo : 22 (A. A.) — Cereyan eden son muharebede 18 Çin tayyaresi imha edilmiştir.

Bir Japon fırkası arkadan çevrildi

Ankara, 2: (A. A.) — Hankeudan verilen bir habere göre, Nankinden çekilmekte olan yirmi bin kadar Çin askeri bir Japon fırkasını arkadan bastırmıştır. Muharebe Çin kuvvetleri lehinde devam etmektedir.

Anknra, 22 (A.A.) — Amerikada son Cümhur Başkanı seçiminde Ruzvelte karşı namzetliğini koymuş olan London uzak doğu ihtilâfında Ruzvelt tarafından yapılacak her türlü teşebbüse müzaharette bulunacağını vaat etmiştir.

Rozvelt uzak Şark vaziyeti hakkında tuttuğu hattı harekete Matbuat ve efkârıumumiyenin zahir olmasından dolayı memnuniyet izhar etmiştir.

İskoçyada müthiş bir tren kazası

35 kişi öldü, 96 kişi ağır, hafif yaralandı

İngilterede; İskoçyada Glaskova ile Edimiburg arasında müthiş bir tren kazası olmuştur. İçi yolcularla dolu iki tren henüz anlaşılmayan bir sebepten, işitilmemiş bir şiddetle çapışmışlardır. Otuz beş kişi ölmüş, doksan altı kişi yaralanmıştır. Birçoklarının yaraları ağırdır.

Trenlerden birinin ilk iki vagonu tuzla buz olmuştur. Ogünkü şiddetli kar fırtınasından dolayı makinistlerden birinin yol işaretlerini göremediği zannedilmektedir. İngilterede 1915 denberi bu derece müthiş bir tren kazası olmamıştır. 1915 senesinde vukua gelen kazada askerî bir trende 223 nefer ölmüştü.

Kızılaya üye olmak insanlık borcudur

Avrupada kırk senelik sulh

İngiltere Faşist devletlere gizli bir teklifte bulunmus

Londrada çıkan Pöpl gazetesinin seyasî muharriri Avrupada kırk senelik bir sulh devresini temin etmek maksadile diplomatik gizli gayretler sarfedilmekte olduğunu temin ediyor. Bu gazeteye göre İngiliz hariciye nazırı Eden İtalya ve Almanya şu teklifde bulunmuştur :

1 — Habeşistanin fethi ve istilâsı tanınacaktır.

2 — Müstemleke sahibi Devletler tarafından akdedilecek bir konfransdan sonra almanyaya müstemleke verilecektir.

3 — Milletler cemiyeti misakının cezaî kısımları ilga edilecektir.

4 — Aynı misak ile versay müahidesi ayrılacrktır.

Buna mukabil İtalya ile Almanya ellerindeki müstemlekelerle tatmin edilmiş olduklarını beyan edecekler, İspanyanın tam istiklâlini, Avrupa hudutlarının bugünkü vaziyetini temin ve kabul edecekler Fransa ve İngiltere ile de bir ademi tecavüz misakı imzalayacaklardır. İtalyanın milletler cemiyetinden çekilmesi Devletleri bu yolda fedakârlıkda bulunmak mecburiyetinde bırakmıştır.

AZİZİYE TABYASI

YAZAN: ZİYA ŞAKİR

Tarihi tefrika — 18 —

Rus Ceneralı Kars muhasarasını kaldırdı

Haziranın ilk günlerinde başlayan muhasara Temmuzun ortalarına kadar devam etmişti

General Melikof, hem kalenin top amplâsmanları üzerinde tahribat yapmak; hem de fazla gürültü ile askerlerin ve halkın maneviyatını kırmak için, (Kafkas orduları Başkumandanı, Grandük Mişel) den büyük çapta toplar istedi. Grandük, (Gümrü) de bulunan on kıt'a ağır topu bin müşkülât ile Karsa gönderdi. Ve bunların yapacağı tesiri görmek için, kendisi de Karsa geldi.

Toplara siperler kazıldı. Yerine yerleşen her top, derhal ateşe başladı. Artık kalenin her tarafına, cehennem ateşleri yağıyordu. Fakat bu ateşin, kalenin sukut ve teslimini kolaylaştıracak bir tesir husule getirmekten çok uzak olduğu anlaşılıyordu.

General Melikof, topların tesirini artırmak için yerlerini değiştirmiye karar verdi. Kalenin istihkâmlarına daha yakın yerlere yeniden siperler kazdırttı. Topları da bu siperlere aldırttı... Aynı zamanda kaleden yapılacak huruç hareketlerine mâni olmak için; huruç yapılabilecek yerleri yan ateşine alacak siperler vücude getirtti. Bunlara kuvvetli piyade kıt'aları yerleştirdi... Artık muhasara, çok ciddî bir devreye girmişti.

Kaledeki Türkler; düşmanın bütün bu hareketlerini takip ve tarassut etmekle beraber, büyük bir soğukkanlılık gösterdiler. Derin bir sabır ve tevekkülle haziran ayının 14 üncü gününe kadar beklediler... Fakat o gün, şiddetli bir huruç yaptılar. Mail siperlerin üzerine atıldılar. Bunları, bir hamlede çiğneyip geçtiler. (Çiftlik tepesi) ni işgal ettiler. Düşmanın o civardaki bütün harp vasıtalarını tahrip ettikten sonra, bu tepeye yerleştiler.

General Melikof; bu darbe karşısında, evvelâ sersemledi. Ve sonra, tepedeki işgal kuvvetlerinin on misli faik kuvvet göndererek orada yerleşen Türk müfrezesini ricate icbar etti... Yapılan şiddetli huruçtan maksat, düşmanın o havalideki harp vasıtalarını tahrip etmekti. Bu maksat da, husule gelmişti. Onun için Türkler; hiç müteessif olmadan, muntazaman kaleye avdet etmişler; böylece vazifelerini ikmal eylemişlerdi.

General Melikof, Türklerin bu cesurane hareketinin intikamını almak için artık şiddetle mukabeleye geçti. Haziran ayının 23 üncü gününden itibaren, altı gün mütemadiyen bütün toplarına ateş açtırdı; Kars istihkâmlarını cehennemi bir velveleye verdi.

Düşman kumandanı, altı gün devam eden bu kahir ve müessir topçu ateşinin; artık Türkleri başkaldıramıyacak dereceye getirdiğini zannederek; deniz dalgası gibi on, on beş saf askerle (Karadağ tabyası) na hücum etti. Fakat öyle kahhar bir ateşle mukabele gördü ki; derhal geri çekilmek mecburiyetini hisseyledi... Bu taarruz; General Melikofa, en küçük bir fayda bile temin etmemişti. Bilâkis; hücum için ayırdığı en güzide kuvvetler, Türk istihkâmlarından akan sel gibi ateşler karşısında erimişti.

Bu mağlûbiyet, General Melikofa ağır geldi. Bunun da intikamını almak için yeniden bir hücum müfrezesi tertip etti. Taliini, bir defa daha tecrübe etmek istedi. Birincisinden daha fazla bir şiddetle istihkâmlara hücum edildi. Hattâ birkaç istihkâma girmiye muvaffak olan muhacimler, oradaki Türk toplarını çivilemişlerdi... Fakat, General Melikofun talisizliği, bu muvaffakiyeti ikmale müsaade etmedi. Çünkü, (Zivin) de harbe girişen Muhtar Paşanın; (Erivan) da bulunan kolorduyu ricate mecbur ettiğine dair acı bir haber gelmişti.

Bu haber üzerine; artık General Melikof, Kars etrafında durup bekliyemezdi... Beklediği takdirde, Erivan kolordusunu ricate icbar eden Ahmet Muhtar Paşa; derhal gelip kendisini arkadan çevirecekti. O zaman, bütün muhasara kuvvetleri iki ateş arasında kalacak... Birkaç gün zarfında; koca bir kolordu, önden ve arkadan yağan ateşler altında yanıp kavrulacaktı.

General Melikof, büyük bir teessür içinde, evvelâ büyük topların süratle kaldırılarak (Gümrü) ye naklini emretti. **Temmuzun 14 üncü gecesi de, kesif karanlıktan istifade ederek, çekilip gitti.**

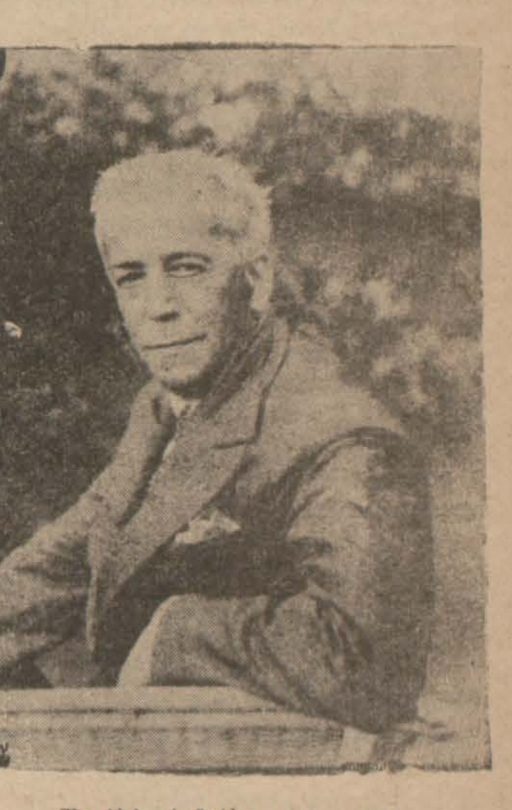

Tarihî tefrikamızı yazan
ZİYA ŞAKİR

Ertesi sabah, düşman muhasara hatlarını tarassuda koyulan Türk nöbetçileri karşılarındaki siperler içinde, düşman askerlerinden hiçbir eser görememişlerdi.

ZİVİN MUHAREBESİ

Kars muhasarası, haziran ayının ilk günlerinde başlamış; temmuz ayının ortasına kadar devam etmişti.

Bu müddet zarfında General Melikofun en büyük korkusu; 9 tabur askerle (Zivin) e çekilen Ahmet Muhtar Paşanın, arkadan kendisine taarruz etmek ihtimali idi.

Çar ordusu Başkumandanı, bu tehlikenin önünü almak için; (General Hayman) ın kumandasındaki askeri, Zivin üzerine göndermişti. Bu kuvvet, evvelce bu tarafa doğru sarkan, (General Turkakazof) un kolordusile birleşerek, Ahmet Muhtar Paşa ile harbe girişecekti.

Türk ordusu kumandanı, (Zivin) in müdafaasını 15 bin kişi ile İsmail Paşaya terketmiş; kendisi de on bin kişilik bir kuvvetle (Velibaba) mevkiine çekilmişti.

Muhtar Paşanın plânı; bir taraftan Erzurum üzerine sarkacak düşman kuvvetlerinin önünü kesmek; diğer taraftan da Kars kalesine imdat etmekti.

Bir taraftan General Turkakazof, diğer taraftan General Hayman; buradaki Türk kuvvetlerine taarruz etmişlerdi. Fakat Muhtar Paşa; bütün kuvvetlerini, Velibaba, Karaderbend, Hacıhalil geçitlerine yerleştirmişti. Birbirlerinden beşer kilometro mesafede bulunan bu geçitleri zorlamak kolay bir iş değildi.

General Turkakazofun kuvvetleri, şiddetli harplere girişmişlerdi. Fakat hiç bir netice elde edememişlerdi... General, bu muvaffakiyetsizliği, Ahmet Muhtar Paşaya daima geriden kuvvet geldiğine hükmederek bütün toplarını Türk müdafilerinin gerilerine çevirmiş... günlerce mütemadiyen buralara mermi yağdırdığı için bütün topçu cephanesini tüketmişti.

Cephanesi tükenir tükenmez, Türklerin ani bir hücum ve baskınından korkan General, derhal General Melikofa haber göndermiş: müstacelen cephane göndermesini rica etmişti.

General Melikof; böyle bir hücumun önüne geçmek maksadile derhal Türklerin üzerine şiddetle hücum için General Haymana kat'i ve şiddetli emirler vermişti.

Fakat Türk mevzileri o kadar kuvvetli idi ki, buralara cepheden hücum etmek mümkün değildi. General Hayman, cenahlardan hücum etmek istemişti. Buna da kuvveti kâfi değildi. Onun için mühim zayiat vererek geri çekilmişti.

O zaman, taarruz sırası, Ahmet Muhtar Paşaya gelmişti. Türk kumandanı, üç koldan taarruza geçmişti ve ani bir baskınla, (Topdağı) denilen gayet dik ve her tarafa hâkim tepeyi işgal etmişti.

Halatlara takılarak ve emsalsiz meşakkatlere katlanılarak bu tepeye üç sahra topu çıkarılmıştı. Ruslar, bu vaziyet karşısında; (Tahirköy) de kuvvetli bir müdafaa tertibatı almışlardı.

(Arkası var)

BÜYÜK DEVLET REİSLERİ

ADOLF HİTLER

Boş zamanlarını şehir plânları çizmek, yeni filmler seyretmek, Vağneri dinlemek ve polis romanlarını okumakla geçiren bir devlet reisidir

Her sabah saat yedide Rayhkansler sarayında hizmetçi Hitlerin odasına girdiği zaman, Alman Devlet Reisini uyanmış bulur. Hitler o sırada okumakla meşguldür.

Alman Ordusu ve Bahriyesi Başkumandanı, Devlet Reisi ve bütün Almanyanın Führer'i olan Hitlerin hayatı bir saat gibi tanzim edilmiştir. Fevkalâde hâdiseler olmadıkça, Hitler gündelik hayatının intizamını hiç bozmaz.

Hitler, Berlinde Rayhkansler sarayında yaşamktadır. Oturduğu dairenin plânlarını bizzat kendisi çizmiştir. Bu dairede mobilyalar camdan ve çelikten yapılmıştır, sadedir. Divanlar alçak, yazı masaları geniştir.

Hitler giyinmek için hizmetçisinin yardımına ihtiyaç göstermez. Yalnız bu sırada hizmetçisinin söylediği sözleri dinler. Basit bir Alman vatandaşının Almanya hakkında işittiklerini ve düşündüklerini dinlemesini sever.

Saat yedi buçuğa doğru kapısına vurulur. Berberi içeriye girer. Bu adam Kayzerhof otelinin başberberidir. Hitler eskiden sadece Nazilerin Şefi iken, toplantılarını bu otelde yapardı.

Berber de bir taraftan tıraş ederken bir gün evvel hazırladığı fıkraları, hikâyeleri ve işittiği havadisleri anlatır.

Hitler tam saat sekizde yemek odasına geçer. Sabah kahvaltısını ekseriya yalnız yapar. Aradabir şahsına merbut olan muhafız zabitlerden Brükner, Şaub ve Şrek kahvaltıya iştirak ederler.

Brükner'in vazifesi Hitlerle konuşmağa gelecek adamları "yoklamak,, tır. Evvelâ o konuşur. Şaub bu nazik vazifede kendisine yardım eder. Şrek ise Hitlerin otomobilini ve yahut icap ederse, kırmızı tayyaresini hazırlatır. Hitlerin trenle seyahati nadirdir, daima tayyareyi tercih eder.

İddia edildiğine göre, Hitlerin üç yaveri kendi aralarında gizli bir misak akdetmişlerdir. Bu üç zabit, bütün tedbirlere ve ihtimamlara rağmen, Hitlerin hayatına bir suikasd vaki olursa intihar etmeğe söz vermiş bulunmaktadırlar.

Hitlerin kahvaltısı bir bardak süt ve birkaç kuru çörekten ibarettir. Aradabir meyva alır. Hitler daha ziyade vejetariyendir, daima sebzeyi tercih eder. Kimseyi bu rejimi takibe icbar etmezse de, kendi sıhhati için faydalı olduğu kanaatindedir.

Kahvaltı bitince, hususi mesai odasına çekilir. Burası yatak odası gibi geniş bir salondur. Salonun meydana bakan cephesine bir balkon ilâve edilmiştir. Hitler mesaisini bırakmadan buradan halka ve kıtaata görünür.

Hemen her sabah bu salonda hususi mimarı Profesör Spler ile uzun uzadıya görüşür. Bir zamanlar duvar boyacılığı yapmış olan Hitlerin mimariye büyük merakı vardır. Berlinde ve Münihte bir çok binalarla abidelerin plânlarını kendisi çizmiştir.

Bu hususi salona hizmetçisi, yaverleri, Şaht ve Ribentrop gibi yakın dostlarından başka kimse girmez. Göbles, Göring ve Mareşal Blomberg ancak davet üzerine burada kabul eder.

Mimarla konuşmasını bitirdikten sonra, devlet işleri hakkında Başvekâlet muavininin raporlarını dinler. Gündelik bülteni getirtir. Başvekâlet muavini ile Brükner tarafından her gün tanzim edilen bu bülten, Hitlerin o gün yapacağı işleri, ziyaretleri ve saireyi gösteren bir program mahiyetindedir.

Saat onda kahve ve meyva getirtir. Ondan sonra sarayın bahçesine inerek yarım saat kadar bir gezinti yapar. Yağmur yağıyorsa, bahçenin etrafını sarmış olan holün içinde dolaşır.

Saat on buçukta resmi mesai odasına gider. Pencereleri parka nazır olan bu salon kıymetli san'at eserlerile süslüdür. İmparator İkinci Vilhelm'in büyük bir portresi de nazarı dikkati celbeder.

Salonun ortasında akajudan büyük bir masa vardır. Bu masa Hitlerin yazıhanesi vazifesini görür. Ziyaretçilerini bu masaya otturarak kabul eder.

Ziyaretçileri ile saat on üçe kadar bu salonda görüştükten sonra, küçük yemek odasına geçer. Büyük yemek salonuna geçmek için, mühim davetlileri olmak lâzımdır.

Hitler az yer, yanında kimse sigara

HİTLER

içmez. Sofrasında içki yoktur. Bu itiyad ancak nadir ahvalde bozulabilir. Hitler yemek yerken az konuşur, ancak çereze başladığı zaman dili çözülür.

Öğle yemeği bir buçuk saat kadar sürer.

Hitler bundan sonra en yakın arkadaşları ve nazırları ile görüşür. Ondan sonra sofradan kalkar, eğer hava iyi ise Göringi veya Göblesi ziyarete gider.

Saat beşe doğru tekrar küçük yemek salonunda görünür. Kendisine çay hazırlanır. Harbiye Nazırı Mareşal Von Blomberg hemen her zaman bu çayda bulunur. Nazırın bu ziyareti iki Devlet Reisi arasındaki dostluğun ifadesidir.

Büyük çay davetleri için dört yüz kişiyi istiap edecek ayrı bir salon vardır.

Ortalık kararınca, Hitler hususi dairesine çekilir. Resmi gün artık bitmiştir.

Dahili ve harici vaziyet sükûnet içinde ise Hitler yalnız kalmayı tercih eder.

Hitlerin mimarlıktan başka, sinemaya karşı da büyük bir iptilâsı vardır. Almanyada olsun, başka memleketlerde olsun, yeni çevrilen filimlerin hemen hepsini bilir. Sarayın ayrıca küçük bir sinema salonu vardır. Sinemanın makineleri son derece mükemmeldir. Hitler bu suretle Almanyada gösterilecek filimlerin hakiki sansörlüğünü de ifa etmektedir. Sinemanın teknik tarafları kendisini pek alâkadar eder. Yenilikler hoşuna gider. Alman Devlet Reisi olmadan evvel de sinemaya çok gidermiş.

Hitlerin sevdiği birşey daha vardır: Musiki. Bilhassa Vagner hayatında büyük bir tesir bırakmıştır. Mimari ve sinema ile meşgul olmadığı zamanlar, musiki bilen dostlarını çağırır ve onları dinler. Bazan kendisi piyanonun başına geçerek çalar.

Hitler der ki: "Musiki, benim için şarabın ve diğer içkilerin yerini tutuyor.,,

Gece yarısına doğru yatak odasına girer. Uyur mu? Hayır! Daha bir müddet oturur ve okur.

Görülüyor ki, bu programda Hitlerin ailesi yer tutmamaktadır. Bir kunduracı olan babası Alois Hitler 1903 de ölmüştür. Anası Klara ise Hitler daha çocukken vefat etmiştir.

Hitlerin aile namına Paula isminde bir hemşiresi vardır ki, şimdi Viyanada yaşamaktadır. Süt hemşiresi Anjela'yı Avusturya hududu civarında Berhtesgaden'deki köşküne yerleştirmiştir.

Erzurumlnlar Belediyeden ne istiyorlar?

(Üstyanı 1. incide)

Ve sonra birdenbire yanlış birşey söylemiş gibi rücu etti:

— Hayır, hayır, dedi. Erzurumda daha birşey vardır: Sefalet ve fakrı zaruret.. Erzurumun hususiyetleri arasında bütün memleketin kulağına en az değen hakikat işte budur... Erzurum fakir bir şehirdir. Böyle bir çerçeve içinde çalışan Belediyeye gelince... Belediye memleketimizde yeni teessüs etmiş gibidir. Bundan evvel müntahap belediye reislerile iyi neticeler almak kabil olmuyordu, onlar hatır ve gönül esaretinden bir türlü kendilerini kurtaramıyorlardı.

Benim anlayışıma göre, Belediye Kanununun neşrinden memleketimize mansup bir belediye reisi getirilinciye kadar geçen zaman şehrimiz hesabına kaybolmuş günlerden teşekkül eder. Bu söylediklerimle şehrimize geç gelmiş olan Belediyenin şehircilik anlayışına göre burada bir eserin bulmadığını anlatmış oluyorum.

Belediyenin bugünkü çalışmasından memnunuz, sade memnun değil, ayni zamanda sabur ve mütehammiliz de... Meselâ karanlıkta kalmağa tahammül ediyoruz. Bu tahammülümüz yakın zamanda bol ışığa kavuşacağımızı ümit ettiğimizdendir. Yine meselâ şehirdeki yolların bozukluğuna tahammül ediyoruz, biliyoruz ki yakın zamanda yolların düzeltilmesi çaresi bulunacaktır.

Maamafih ne bu memnuniyetimizi, ne de sabır ve tahammülümüzü ilelebed muhafaza edeceğimizi taahhüt etmiş değiliz.

Belediyenin çalışmasında bir aksaklık, bugün gördüğümüz faaliyetinde bir azalma, hulâsa şehir işlerinde bir ihmal görürsek herhalde feryat edeceğiz, tenkit edeceğiz, ikaz edeceğiz... Bugünkü görünüş Belediyenin intizamlı bir makine gibi işlemekte olduğudur.

Bir parça durdu:

— Bırakalım, dedi, Allahaşkına şu belediyeyi! Bu harap, fakir ve eski şehirde Belediye ne yapabilir? Şüphesiz uğraşacaktır, şüphesiz didinecektir. Fakat acaba iyi bir netice alabilecek midir? Ben bunda biraz şüpheliyim ...

Sözünü bitirdi, sonra gülerek yüzüme baktı:

— Sakın, dedi, bunları yazma... Bunların iki ahbab konuşmasından ayrı bir hususiyetleri yoktur.

Ellerini çenesinin altından çekti ve masasının üzerinde duran sigara paketine uzattı, ondan aldığı ince bir sigarayı parmakları arasında yuvarlıya yuvarlıya ağzına götürdü ve yaktı. Derin bir iki nefesten sonra kaşlarını çatarak ve yüzüne bir ciddiyet edası vererek:

— Yalnız, dedi, bütün bu şüphelerin içinde bir de teselli var. Belediye Reisini eskiden tanırım. Tüccarlığını, mühendisliğini bilirim. Devletin büyük teşebbüslerinde başta bulunmuş, faaliyet ve karakteri tecrübe edilmiş bir zattır. Şimdiye kadar el attığı işlerin hepsinde muvaffak olmuştur. İşte onun bu muvaffakiyetleri benim ümidim ve tesellimdir. Erzurumun eski bir ailesinin çocuğu olmak, ve Erzurumu cidden seven ve ona candan bağlı bulunan bir hemşeri bulunmak sıfatile şunu da ilâve edeyim ki, ben Şevket Arıdan şimdiye kadar yaptıklarından daha büyük işler bekliyorum

Zamanın beni haklı çıkaracağından emin olarak bekliyorum

Birdenbire sesinin tonunu değiştirdi. Bana dönerek:

— İşte, dedi, Belediye hakkında söyliyeceklerim bu kadar.

Kendisine teşekkür ederek yazıhaneden ayrıldım.

* * *

Yunan Veliahdi evleniyor

Atina gazeteleri, Yunan veliahtı Prens Pol'un Prenses Frederik dö Hanover ile izdivaçlarının kati olduğunu yazdılar. Düğün, Atinanın büyük kilsesinde kânunu saninin dokuzunda büyük merasimle icra edilecektir. Bütün Kral ailesi, gelinin evebeyni ve akrabası ve bir çok Prensesler merasimde hazır bulunacaktır.

İngiltere Kral ailesini Kral Jorj,un kardeşi Dük dö Kent ile zevcesi, Romanya yi Velihat Prens Mişe', Bulgaristan'i Prens Siril temsil edeceklerdir.. Yoğoslavya Hükûmet naibi Prens Pol'un da Prenses Olga ile birlikte Atina ya geleceği zannediliuor. Danimarka, Hollanda, Norveç ve İtalya'yida Prensler temsil edeceklerdir. Mısır Kralı Farukun Prens Mehmemet Ali'yi göndermesi muhtemeldir.

HAVA

Saat 20 Raporu

Hava tazyiki : 607.6
„ „ (Deniz seviyesi) : 770.5
Suhunet : + 0.9
Rutubet : — 90
Yüksek suhunet : + 4/4
Ruzgâr : Sakin
Sema : Mütehavvil bulutlu
Yağış : Yok

Yoksulluğa, felâkete uğrayanlara yardıma koşan Kızılaya üye olunuz

KISA KISA

Osmanlı tarihinde en garip ve en feci vakalar

Toplayan: RAGIP ŞEVKİ

"Bu kısa yazılar en büyük ve en ehemmiyetli hâdiselerin leferruatı atılmış, özü bırakılmış birer hulâsasıdır. Okuyucu bu satırlar içinde Osmanlı tarihinin en garip ve en feci vakalarını bulacaktır.„

Bin dokuz yüz kırk üçde Ankarada büyük bir karışıklık oldu. Ahali kaleye iltica etti. O sırada ovada Osmanlı saltanatının ve ocak ağalarının en nafiz uzvu olan Bektaş ağanın kısrakları otlayordu. Karışıklıkta kaleye kısraklar alınırken iken (!) İnsanlar alındı. Bektaş ağa kızdı, derhal Ankara kadısını idam ettirdi.

***

Bin altı yüz yirmi ikide de Musulda kurulan ordugâh içinde bir hadise oldu: İki ihtiyar Yeniçeri ağası bir zaamet yüzünden birbirlerine girdiler. Mesele o kadar karışıktı ki Sadriazam halledemedi, nihayet dördüncü Murada intikal etti.

Padişah ağaları dinledi. İçlerinden biri sözünü bitirirken:

— İkimizden biri bu dünyadan gitmedikce aramızda barışmanın imkânı yoktur! dedi.

Padişah bir kaç dakika düşündü. Sonra:

— İkinizin de hakkı var! dedi.

Ve cellata emrederek ikisinin de başını kesdirdi!

***

Divan toplanmıştı. Mini mini padişah dördüncü Mehmet koskoca Osmanlı tahtına oturmuştu. Bir aralık ayaklarını sallayan Kara Çelebi zade Aziz efendiye:

— İşittimki, Akça ve rüşvet alınırmış. Niçin rüşvet alıyorsunuz? dedi.

Aziz ef.. müstahzi bir ifade ile küçük padişaha doğru eğildi:

— Bak hele canım! Bunu sana kim öğretti.

Çelebi bu suretle Valide sultanı kastediyordu.

***

Meşhur Çinar vakası Osmanlı tarihinin en kanlı sahifesini teşkil eder. Bu ihtilâlde askerin zabit ve amir öldürmesi moda olmuştu. Bu modanın en canlı nümunesi şudur:

Cübbeciler, ihtilâle girmek istemeyen çorbacılarını, paşaların asılı bulunduğu ağaca asmak istediler, Sipahiler mani oldu.

Bunun üzerine cübbeciler tam bir serbesti ile hareket eden sipahi ve yeniçerilere benzemek istediler:

— Bre canım, biz adam değil miyiz? Biz de zabitlerimizin hakkından gelip kulluğumuzu isbat etsek ne olur? dediler ve ocaklarının meşhur ve temiz yürekli Sahip ağa ismindeki ihtiyarını boğup öldürdüler.

***

Deli İbrahim 1646 Eylûl ayının 18 inde Davut paşaya üfürükcü bir mame gidiyordu. Yolda önüne bir araba çıktı. Padişah fena halde hiddetlendi. Derhal Sadrıazamı çağırttı. Verdiği emrin tatbik edilmemesini idam kararile cezalandırmak istedi. Salih paşa itiraza kalkışmak isteyince Deli İbrahim avaz avaz:

— Boğun! boğun! diye bağırdı.

Üfürükcünün evinde ne cellât, ne kement bulunuyordu. Zavallı paşa ancak kuyu ipile boğulabildi.

***

Bir gün sarayda kara ihtiyaç [illegible] rüldü. Deli İbrahim derhal [illegible] rın Keşiş (şimdiki Ulu) dağından [illegible] rilmesini emretti. Bursa kadısı bu [illegible] memur edildi. Fakat kadının karlar [illegible] sında kaybolduğu şüyu buldu. Ka[illegible] İdris ef. bir müddet sonra ortaya çıktı.

***

İkinci teşrin 1647 de Deli İbrahim üçüncü haskisine mücevher top[illegible] bir araba işletti. Haseki bu araba ile se[illegible] rana çıktı. Davut paşadan geçerken bü[illegible] tün İstanbul halkı yollara döküldü [illegible] haşmetli padişahın hasekisinin parıl [illegible] rıl yanan arabasını hayretle seyretti.

***

Darülhilâfede 1632 de yeni bir [illegible] pahi isyani baş gösterdi. Diva[illegible] ne padişaha her dediklerini yaptıran zor[illegible] balar, ramazan gelince takım takım mü[illegible] sellah gezmeğe başladılar. Bu sırada [illegible] kâğıttan devler, insan şekilleri yaparak [illegible] meşelelerle, davul zurnalarla «Allah Al[illegible] lah» avazeleri ile mahalleleri dolaşıyor[illegible] lar, halkten "seyretme parası„ toplayor[illegible] lardı.

Bu zorba alayları [illegible] Erkân ve Ekâbir kona[illegible] rurlar, davullar çala[illegible] oynatarak para is[illegible] konaklarını, şahı[illegible] elelerle yal[illegible]

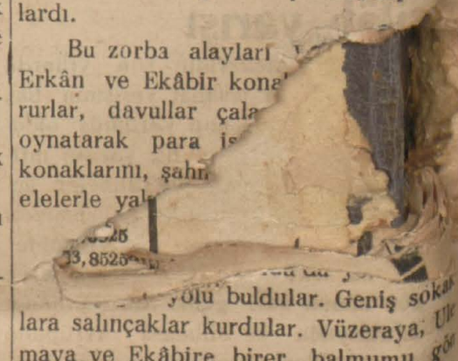

[illegible] yolu buldular. Geniş sokak[illegible] lara salınçaklar kurdular. Vüzeraya, Ulu[illegible] maya ve Ekâbire birer balmumu gö[illegible] dererek salıncak safasına çağırdılar[illegible] Mumların üzerinde birer yafta vardı[illegible] Yaftalarda (Saçî) ismile gönderilecek he[illegible] diyeler yazılı idi.

Ölüm ve yağma korkusuna düşe[illegible] zenginler ve büyük devlet memurları[illegible] bu davete yığın yığın kumaşlar, şekerler[illegible] gümüşler göndermekle cevap verirlerdi[illegible]

***

Yeniçeriler ve sipahiler 1584 de[illegible] isyan etmişti. Defterdarın başını[illegible] isteyorlar, İstanbulun pespaye ve yağ[illegible] macı güruhile saraya hücum ediyorlar[illegible] dı. Saray kapılarına dayanan asiler ara[illegible] sında birdenbire:

— Bre vurun!.. diye bir çığlık koptu. Kalabalık dalgalandı. Her an bir hü[illegible] cum bekleyen saray aşcıları, bostancılar[illegible] has odalılar ellerinde odunlar fırladılar[illegible] Devletin en çok güvendiği zümre olan[illegible] Yeniçeri ve Sipahi güruhu şaşkın, perişan, medhûş kaçmağa, birbirlerini ezer[illegible] rek Babı hümayundan dışarı can atmağa[illegible] başladılar.

Böylece tam 370 sipahi ve yeniçeri[illegible] cesedi Babı hümayon avlısında kalmış[illegible] oldu.

ERZURUMDAN GÖRÜNÜŞLER

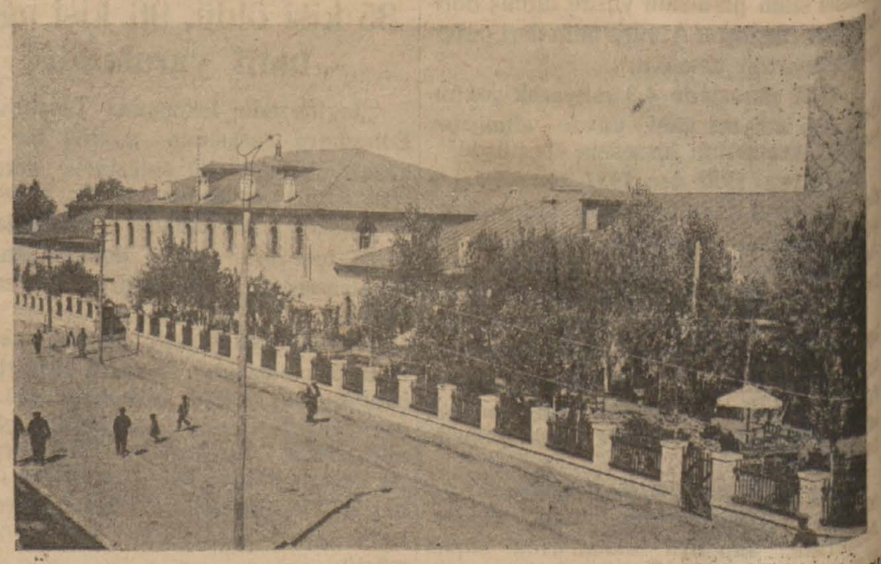

Erzurumun tarihi birçok dadiselere sahne olan binalarından biri de, uzun senelerdenberi kışla olarak kullanılmakta olan Yakutiye Medresesidir. Bu binada geçmiş seneler içinde hayli değişiklikler yapılmış olmakla beraber, yıkılmış minaresi, kümbeti ve diğer dahili aksamı ile Selçukiler devrini gözlerde canlandırmaktan hali kalmıyor.

FRANSAYI MEŞGUL EDEN CANİ

Vaydman'ın öldürdüğü adamların beşten fazla olduğu zennediliyor

Katililin suç ortaklarından ve Fransız hududunu aşıp kaçtıkları zannedilen iki delikanlı ile bir kadın kendiliklerinden gelip teslim oldular

Parisde Vaydman isminde bir Alman'ın beş kişiyi öldürdükten sonra bir kartvizitinin delâletile yakayı ele verdiğini yazmıştık. Bütün Fransız gazeteleri bu müthiş cani ile meşgul olmakta ve hakkında sütun sütun yazılar yazmakta dırlar.

Katilin, Milyon isminde bir delikanlı ile Kolet isminde suç ortaklarının da aranmakta olduklarını yazmıştık. Paris zabıtası bu iki kişinin Fransa hudutlarından dışarıya çıkmağa vakıt ve imkân bulabildiklerini zann ederken, Milyon ile metresi olan Kolet kendiliklerinden Müstantikliğe gelmişler ve ifadelerini vermişlerdir. Fakat Müstantık her ikisini de tevkife lüzum görmüş ve hapisaneye göndermitir.

Roje Miyon ile Kolet ismi verilen ve bir kunduracının karısı olan Rene Triko'nun da bu cinayetlerde ki veziyetleri tevazzuh etmiştir. Milyon katil Vaytman'ı frankfort hapisanesinde tanımıştır. Löblon'un öldürülmesiyle katiyen alakadar olmadığını ifade etmiştir.

Milyon Karrer ismile tanıdığı katil ile bir tiyatro vücuda getireceklermiş. Ancak bu iş için para lâzım olduğundan Karrer gazetelere bir ilân vermiş, maalesef Löblon bu ilâna cevap virmek gaf-
mak sûretile bulunmuştur.
[illegible] kat'ı Löblon her ikisinide [illegible] katilin evine götürmüştür. [illegible] bir yemek odasında [illegible] Löblon, Milyon bulunduğuna nazaran [illegible] sesi işitmiştir. [illegible] ve Löb- [illegible] gör- [illegible] 5 Kıbrıs [illegible]

Bundan sonra [illegible] Milyonu, hem metresini tabanca ile tehdit etmiş:

— Eğer bir kimseye ağzınızı açarsanız, yine sizi yakalarım, bu hale getirim demiştir.

Bunun üzerine güya Milyon ile metresi korkmuşlar ve zabitaya haber vermemişler. Halbuki Milyonun maktulün cesedini bir örtüye sararak beraberce otomobile koydukları ve sonra bu otomobili sokaklardan birinin ortasında bıraktıkları anlaşılmıştır. Kadında evdeki kanları silip temizlemiştir.

Maktulün cebinden çıkan paralar paylaşılmış, kadının hissesine bir kol saatı düşmüştür.

Milyon daima tehdit altında bulunduğunu söyliyerek Blan ismindeki bir arkadaş, ile Kan şehrine kaçtığını ve oradan odun ticaretile iştigal etmek üzre Vantua şehrine gittiğini ifade etmektedi.

Diğer taraftan Jan Blan de polise teslim olmuştur. Blan Milyonu 1932 de tanımış, o zamandanberi münasebetlerini kesmemişler. 1935 te döviz kaçakçılığı yaptığı için Almanyada yirmi bir aya mahkûm olmuş ve Frankfort hapishanesinde yatarken, Vaydmau'a tanışmıştır. Bland hapishanede Vaydmandan çok iyilik görmüş olduğu için, güzellik müstahzəratı imal için girişmek istediği bir işe Vaydman ile Milyonu da iştirak ettirmek istemiş ve bunlara on beş bin frank vermiştir. Vaydman bu para ile cinayetlerini işlediği köşkü tutmuştur.

Milyonun bir dans salonunda tanıyıp evine getirdiği ve orada öldürdüğü Amerikalı dansöz Mis Koven'in teyzesine fidyet necat talebini havi mektubu bir şoförle göndermiş olduğu tahakkuk etmiştir. Vaydman bizzat yazdığı bu mektupla kızın teyzesinden 500 dolar para istiyordu. Ve bu parayı bir bulvarın köşesinde bekliyecek olan Miliyon alıp getirecekti.

İstintak hakimiuin süaline karşı Milyon şu cevabı vermiştir:

— Ben ne bileyim? Vaydman bir aşk mektubu gönderiyor zannettim.

Paris zabıtası bu karışık düğümü çözüuce, yeni yeni safhalar karşısında kalmaktadır.

Katilin Valurzi ismindeki köşkünün her trrafı yeniden kazılıp araştırılmaktadır. Malûmdur ki bu köşkün merdivenlerinden birinin altında Dansöz Mis Koven'in mahzeninin toprağı altında da arkadaşı Fromer'in cesedi çıkarılmıştı.

Pariste daha birçok insanlar kaybolduğu için Vaydmanın beş kişiden başka daha insan öldürüp öldürmediği de cayı süal görulduğüğü için, bu köşkün her tarafı tekrar kazılacak ve ceset bulunup bulunmadığı araştırılacaktır.

Gerçi katil, beş kişiden fazla insan öldürmediğini söylekte ise de, zabıta inanmamakta, her ihtimale karşı tahkikatını her cepheden genişletmektedir.

Bakalım, bu müthiş adamın daha yeni cinayetleri — Eğer varsa — ortaya çıkarılacak mı? Tahkikatın daha çok meraklı safhalara dökülleceği zannedilmektedir.

İstanbula geçmiş olsun!

(Üstyanı 5 incide)

Hasaratın bilhassa limanda daha çok mühim olduğu anlaşılmaktadır. Birçok mavnalar ve sandallar batmıştır. Sirkecide demirli bulunan Antalya ve Anafarta vapurları demirlerini taramışlardır. Samayburnuna çarpmak üzere bulunan bir Amerikan vapuru bin müşkülâtla kurtarılmıştır.

Kadıköy, Adalar ve Boğaz vapurları uzun müddet işliyememişler, sefere çıkmış olanlar da müşkülâtla Köprüye ve iskeleye yanaşabilmişlerdir.

Karadenizde de fırtınanın çok şiddetli olduğu haber verilmektedir. Vapur seferleri durmuş, yolda bulunan vapurlar en yakın limanlara iltica etmek mecburiyetinde kalmışlardır.

Fırtınanın sür'atı saniyede 25 metre

İstanbul 22 (A.A.)— İstanbul rasathanesinden alınan habere göre, bugün saat 11 den sonra çıkan karayel fırtınasının sür'ati saat 12 ile 13,30 arasında saniyede 25 metreyi bulmuştur. Akay İdaresi vapurları fırtınanın şiddetile hasıl olan dalgalardan Haydarpaşa İskelesine yanaşamamışlardır.

Matbuat hürriyeti

(Başmakaleden devam)

Hatay davamız münasebetile Fransız gazetelerinin tek bir satır yazı yazmaktan içtinap etmiş olmaları, Hariciye Nezaretlerinden almış oldukları direktif üzerinedir.

Bizdeki Matbuat Kanunu bugün yapıldığı zamana nazaran biraz eskimiş bir takım ahkâmı ihtiva etmesine, gazeteciye lüzumsuz külfetler tahmil etmiş olmasına rağmen, İşte o 1789 zihniyetinden mülhem olmuş, fakat 1931 yılının zaruretlerine göre tadil edilmiştir.

Devlet, dün de bugün de samimiyet ve hüsnü niyetle yapılmış tenkitleri daima hüsnü kabul etmiş ve gazetelerin insai, yapıcı tenkitleri vasıtasile millet - devlet münasebetlerinin daha sık ve samimi olmasını bizzat istemiştir.

Doğunun derdlerini Ankaraya şu elinizde tuttuğunuz küçük gazete duyuracak ve Ankara da yine bu gazete vasıtasile her gün Doğunun içinde imiş gibi murakabesini arttıracaktır. Dedik ya, matbuat iki taraflı keskin bıçak gibidir. Eğer yurda hizmet için çalışırsa, kıymetine baha biçilmez...

Cihad BÂBAN

AVRUPA GAZETELERİ

Hindistanda fakirlerin gösterdikleri mucizeler

Tetkikat için Hindistana giden bir İngiliz bu mucizelerin hokkabazlıktan ibaret olduğunu anlamış!

londradan yazılıyor: Hindistanı ziyaret eden bütün seyyahlar orada tesadüf ettikleri Fakirlerin "Mucize,, denilen bir takım marifetleri hakkında garip garip birçok hikâyeler anlatırlar. Son günlerde Hindistanda yaptığı bir seyahatten sonra londraya dönen İngiliz muharrirlerinden Pol Braolen, huzurunda yapılan bu nevi marifetlere "mucizelere!,, dair şunları anlatmaktadır:

"— Bir gün kılavuzum olan bir genç Hintli ile Marda eyaletinde bir yere gidiyordum. Büyük bir caddeden geçeceğimiz esnada o civarda birçok insanların toplanmış olduğunu gördüm. Yanlarına yaklaştığımızda ortalarında duran bir adamın kendisini "Yongi,, - Hindistanda azizlere bu ismi verirler - diye tavsif ederek yapmağa muktedri olduğu marifetleri icraya hazırlandığını anladım. Bu adam çok kuvvetli idi. Önüne toprak dolu bir çiçek saksısı koydular. Bu toprağa bir takım tohumlar saçtı. Sonra manası anlaşılmaz birşeyler okuyarak saksının etrafında garip bir takım hareketler yaptı. Aradan çok geçmeden toprak yeşermeğe ve filizler çıkmağa başladı. "Yongi,, muzafferane bir tavır takınarak:

— Görüyorsunuz ya işte bu filizler benim ekdiğim tohumlardan çıktı. dedi.

Bu arada seyirciler uzaklaşırken "Yongi,, saksının üstünü kapatıp yere oturmuştu. Biz artık "Yongi,, ile yalnız kalmıştık. Hemen yanına yanaştım. Cebimden bir banknot çıkarıp kılavuzuma: "Şu adama anlat ki bu marifetini nasıl yaptığını bana izah ederse bu banknotu kendisine vereceğim,, dedim.

Kılavuzum anlattı, fakat öteki kabul etmedi. Biz de yavaş yavaş oradan ayrılıyor gibi yaptık. O vakit fakir verilecek paraya bir miktar daha ilâve edilirse marifetinin esrarını göstereceğini söylüyordu. Geri döndüm, istediği parayı verdim. "Yongi,, marifetini tamamile bir elçabukluğu, bir hokkabazlık olduğunu anladım.

Fakat bunların içinde başka türlüleri de vardır. Berhabur'da büyük bahçesi olan bir evi kiralamıştım. Bir gün hava çok sıcaktı. Bahçedeki ağaçların altında serinlenmek istedim. Bahçeye çıktığım zaman ağaların, alıların arasından elinde Bambu ağacından yapılmış bir sepet tutan bir adam göründü. Sepeti yere bırakarak yanıma geldi. İki elini göğsüne koyarak bana selâm verdi. Ne istediğini anlamak için adamımı çağırdım.

— Bu bir Fakirdir. Size marifetlerini göstermek istiyor, dedi ve hemen "mucize,, lerini göstermeğe başladı. Sepetin içinden kunduracı bıçağı gibi uçları sivri keskin bir çift demir çıkardı. Gözlerini kapayıp bu demiri yanağından ıkıncıya kadar ağzının içine itti. Sanki bu kâfi değilmiş gibi öteki demiri de öbür yanağına ayni surette sapladı. Gördüğüm bu manzaraya nefret etmekle beraber şaştım. Yanına gidip yüzünü tetkik ettiğimde farkedilip edilemiyecek derecede iki yeni delik ile pek az kan gördüm. Fakir bana yaptığı işaretle oturup diğer bir marifetini göstereceğini anlattı. Sank bir tesbih çeker gibi elile gözünü çekti, çıkardı. Bu feci manzaraya dayanamayıp geriledim.

Bunlardan başka Fakirlerin şayanı hayret birçok marifetlerini daha gördüm. Bir panayırda Fakirin birisi birçok kuklaları kendi elleri dokunmadan havada musikinin ahengine göre oynatıyordu. Ayni adam yanıma geldi: "Parmağındaki yüzüğü şu masanın üstüne koy,, dedi. Ben de yaptım. Biraz sonra benim yüzük masanın üstünden ykselmeğe başladı. Havalanıp yere düşüyordu. Fakir ise yanına bile yanaşmıyordu. Bunu muhakkak olarak aldanmadan gördüğüme eminim, fakat neye hamledeceğimi kestiremiyorum. Fakire bunun esrarı ne olduğunu sordum. Bana:

— Kat'iyyen esrar falan yoktur, cevabını verdi.

— Öyle ise bütün bunlar nasıl oluyor? deyince, büyük bir gurur ile:

— Ben Fakirim de onun için oluyor, dedi.

İskandinavyalılar Habeş imparatorluğunu tanıyacaklar

Oslo, 22 (A.A.) — Felemenk hükûmeti İtalyanın Habeşistandaki hâkimiyetinin Oslo müzakerelerine dahil memleketler tarafından tanınmasını istemiş Norveç hükûmetinden henüz bir cevap gelmemiştir.

İspanyaya gönderilecek Tahkik Heyeti

Londra, 22 (A.A.) — Tali ademi müdahale komitesi bugün saat 10,30 da toplanarak İspanyaya bir tahkiki heyetinin gönderilmesi için müzakerelere başlamışlardır.

Tayyarelerin tahlisiye simidi

Bir Alman Pilotun idare ettiği tayyare yolcularından biri Fredrihshafen'dan Berlene gelirken tayyareden kaybolivermişti. Yolcunun ruzgârın şiddetinden başı dönerek yanlışlıkla tayyareninfotoğraf almağa mahsus olan ve ledelha açılcean bir düğmesine basmış ve tayyareni kapağı açılınca kenisini boşlukta buluuuştur. Fakat hemen paraşütü yakalamak uyanıklığında bulunarak paraşütle muntazam surette yere inmiş ve hiç bir tarafına bir şey olmamıştır.

Korsanlık mı?

Paris, 22 (A.A.) — Bunda 10 gün evvel Anversten hareket eden Fransız vapuru iki silâhlı gemi tarafından tevkif edilmiştir.

B 35

Yazan:

FRANCİS CORCO

Umumi Harpte gizli istihbarat bürolarının cephe gerilerinde oynadıkları kanlı röllerin şimdiye kadar gizli kalmış mühim safhalarından birini ifşa eden harikulade macera

Ancak bu zatın hakiki hüviyetini henüz öğrenememiş bulunuyoruz. Şmid'le görüşünüz, mesainizi birleştirerek, bu herifin kim olduğunu öğrenmeğe çalışacaksınız. Bize bu sureti kat'iyede lâzımdır.

Yüzbaşım bir sigara uzattı:

— Sonra mesai arkadaşınız da buradadır. Siz yokken onunla beraber, birçok noktaları tesbit ettik.

Yüzbaşı seslendi:

— Şmid!

Şmid kapıda göründü. Yanıma gelerek elimi sıktı. Acaba Bern şehrnide onunla buluşmuş ve konuşmuş olduğumuzu yüzbaşıya söylemiş mi idi?

— Sizinle teşriki mesai edeceğimden dolayı bahtiyarım, dedim.

— Teşekkür ederim, dedi, bendeniz de öyle! Yüzbaşı bilmem vaziyetten sizi haberdar etti mi? Mesele o kadar basit değildir. Fakat herhalde muvaffak olacağımızı ümit ediyorum.

Başımı iğdim. Şefimiz o zaman:

— Azizim Şmid, dedi, artık benim için sizi burada tutmağa sebep kalmadı.

Şmid bizden ayrıldı, üzerinde seyahat elbisesi vardı. Sokaktan gelirken, dairenin üç kapı ilerisinde gördüğüm taksi otomobili herhalde onu bekliyordu. Şoförün yanına domuz derisinden büyük bir valiz konmuştu.

Yalnız kaldığımız zaman Valderek sordu:

— E söyleyiniz bakalım, intibaınız?

Yüzbaşı gülümsemek istedi, sonra yüzü birdenbire gerildi:

— Braun, dedi, Şmid bizim hesabımıza ve bizimle beraber çalışmadığı zamanlar, bu adamdan çekinir ve iğrenirdim. Fakat bizim için kıymetli bir eleman olduğunu anladım. Meşhur casus H. 21 onun gayretile meydana çıkmış, maskesi düşürülmüştür. Kimden bahsettiğimi anlıyorsunuz, değil mi?

— Bir dansözden... Zannederim.

Valderek müsbet bir tarzda başını salladı, çelik gibi sert bakışlarını gözlerimin içine dikti.

— Bu kadın bize binlerce insanın hayatına malolmuştur. Onun için kim olursa olsun, sizden birisi hakkında malûmat istediğim zaman, hiçbir merhamet hissi sizi yolunuzdan alıkoyamamalıdır. En küçük bir tereddüdünüzü burada vatan hıyaneti olarak telâkki edeceğiz.

Çekilip gitmeğe hazırlanıyordum:

— Birşey daha söyliyeceğim, dedi, İsviçredeki casus teşkilâtının başında orduya mensup olmıyan, fakat ordu ile daima temas ve irtibatını muhafaza eden birisi var. Tehlikeli bir vazifeyi üzerinize almış bulunuyorsunuz. Şimdiye kadar orada bulunan memurlarımız, bu herif hakkında bize malûmat temin edememişlerdir. Bu vazife ile gönderdiğimiz iki zabitimiz geri gelmediler. Halbuki bunların Alman hududunu geçmediklerini de gayet iyi biliyoruz. Herhalde her ikisini de İsviçrede öldürüldüler. Vazifenizin nekadar güç ve müşkül şartlar içinde başarılması lâzımgeldiğini takdir ediyorsunuz. Şmid de ayni fikirdedir. Bern şehrinde buluştuğunuz zaman, o herhalde size yeni öğrendiği bazı şeyleri bildirecektir. Siz de ne öğrenirseniz, kendisini haberdar edersiniz.

— Emredersiniz, yüzbaşım!

— Şimdi serbestsiniz.

Yüzbaşım beni kapıya kadar teşyi etti. Dışarıya çıktığım zaman, zihnimde hâdiseleri sıraladım ve nasıl bir hareket tarzı ihtiyar etmek lâzım geldiğini düşündüm.

BERLİNDE

Üç gün sonra, Berlinde bir taksı arabası beni nişanlımın oturduğu Behrenstrasse'ye götürüyordu. Berline öğleden sonra saat üçte varmıştım. Hemen tıraş olup çamaşırlarımı değiştirecek kadar vakit bulabildim.

Akşam oluyordu. Caddelerde ve bulvarlarda elektrik lâmbaları sıra sıra yanmağa başlıyordu. Sokaklar kalabalıktı. Hava soğuktu.

En ziyade göze çarpan çoğu yaralı askerlerdi. Çizmeleri pırıl pırıl yanan, gözlerinde monokl, şık ve üzerindeki üniformayı taşımaktan mağrur zabitlere de sık sık tesadüf ediyordum.

Kalbim çarparak, Behrenstrasse'de, birbiri arkasına geçen evlerin numaralarına bakıyordum. 17 numaralı büyük bir kapının önünde durunca, arabadan atladım. Kapıcı dar bir merdiveni göstererek:

— Buradan ikinci kata çıkarsınız, dedi.

Zili çaldım. Sevimli yüzlü ihtiyar bir hizmetçi kadın kaptyt açtı. İsmimi sordu ve gülümsiyerek beni karanlık bir salona aldı. Tavanın yüksekliği hayretimi mucip olmuştu. Yaldızlar dökülmüş, halılar solmuş ve salonla hiç te mütenasip olmıyan aynaların sırları bozulmuştu.

(Arkası var)

Kendilerini bütün DOĞU ya tanıtmak ve mallarının sürümünü bütün DOĞU da arttırmak istiyen firmalar, ticarethaneler ve müesseseler ilânlarını behemehal

DOĞU

Gazetesine vermek suretile bu maksadı temin edebilirler.

Ticaretin ruhu reklâm olduğuna göre, DOĞU gazetesi satış yapan mal sahiplerine bu yolda şimdiden büyük kolaylıklar temin etmiş bulunmaktadır.

REKLÂM YAPMAYAN MALINI SATAMAZ!

ELBİSE ve KUMAŞ
MERAKLILARINA MÜJDE

Türkiyenin en iyi iş yapan Şarkın en büyük terzihane ve kumaş mağazası

BEYOĞLU
Terzihanesi
Şükrü ve Ömer Arı kardeşler

Tuhafiyecinin, Bezzazın, Hırdavatçının kumaş satması Bakkalın saat satmasına benzer.

İngilterede ve italyada meşhur kumaş mensucat fabrikalarının desen mütehassısı terzilerdir.

Terzihanemiz her zaman olduğu gibi bu sene de fevkalâde fedakârlıklarla modern desen ve çeşit BAYAN ve BAY

Kostümlük, Mantoluk ve Paltoluk kumaşlarını

şapka ve yaka kürklerini yüksek takdirlerinize arzediyor

Şık olabilmek bu terzihanenin kumaşına, zarif olabilmek ise yüksek san'atına bağlıdır.

Cumhuriyet caddesinde

Sakarya oteli

Sahi: Lâtif

Erzurumun en mutena bir yerinde temizliği, servisi ve konforu itibarile tanınmış olan

Sakarya oteli

Erzuruma gelen yolcuların istirahat edebilecekleri biricik oteldir

KUMBARA
1 e 10
Verir

Kumbarası olan hiç bir zaman darlık yüzü görmez

ZİRAAT BANKASI
Kumbaralarından bir tane alınız

Çocuğunuza hediye edeceğiniz bir kumbara ile onu hem tasarrufa alıştırmış, hem de istikbalini şimdiden düşünmesine yardım etmiş olursunuz

Erzurum Valiliğinden:

Erzurum Hükûmet konağının 4484 lira 28 kuruş bedeli kaşifli olan Edelputsva inşaati açık eksiltme suretile oksiltme ye konulmuştur.

1 — Eksiltme 31/12/937 Cuma günü saat onda Hükûmet konağı içinde Defterdarlık odasında toplanan komisyonda yapılacaktır.

2 — Bu işe ait keşif cedveli, fenni şartname ve eksiltme şartnamesi ve mukavelename projesini Erzurum Nafia Müdürlüğünde okuyabilirler.

3 — Muvakkat teminat 335 lira 32 kuruştur.

4 — İstekliler resmî gazetenin 3/5/937 tarih ve 3297 sayılı nushasında çıkan talimatnameye göre vesikalarını hazırlayup birinci maddede yazılı gün ve saatta komisyon riyaseiine muracaat etmeleri.

(N. 14) (4 — 3)

Erzurum Kültür Direktörlüğünden:

Lise talebeleri için yaptırılacak 50 adet sıranın ihalesi 30-12-937 gününde yapılmak üzere münakasaya konulmuştur.

Şeraiti anlamak isteyenlerin Lise Direktörlüğüne müracaatları ilân olunur.

(No. 12) 4—2

İnhisarlar Başmüdürlüğünden:
Satlık boş şişe

1 — Muhtelif hacımda Gramlık 11274 adet boş şişe 15 gün müddetle toptan artırmaya konulmuştur.

2 — İhale 26 / 12 / 937 gününe tesadüf eden Cuma günü saat 14 de yapılacaktır.

3 — Talip olanların pey açmak ve şartnamesile şişeleri görmek üzere müracaatları.

Erzurum Valiliğinden:

Karabıyık—Tarcan yolunda 20+375 ilâ 24+125 nci kilometreleri arasındaki (7203) lira keşifli şosa inşaatı 16-12-937 gününden itibaren tekrar 15 gün müddetle açık eksiltmeye konulmuştur. Bu inşaatın ihalesi 31-12-937 Cuma günü saat 14 de Hükümet binası dahilindeki Vilâyet Daimî Encümeninde yapılacakdır. Muvakkat teminat miktrı (541) liradır. Fennî ve hususî şarnamesini görmek isteyen taliblerin vesikalarile birlikde daimî encümen kalemine müracaatları ilân olunur, (No. 20) 4—3

T. S. K. Erzurum Bölgesi Başkanlığından:

Millet Bahçesindeki yurdun büfesi kiraya verileceğinden tutmak isteyenlerin Halkevi Başkanlığına müracaatleri. (No. 29) 2—2

1938 Yılbaşı

Hava Kurumu Büyük Piyangosu
BÜYÜK İKRAMİYESİ
(500.000) Liradır.

Ayrıca: 200.000, 150.000, 100.000, 70.000, 60.000, 50.000, 30.000 20.000. 15.000 liralık ikramiyelerle **400.000** ve **100.000** liralık iki adet mükâfat vardır.

Keşide yılbaşı gecesi yapılacaktır...

Biletler: **(2,5), (5)** ve **(10)** liradır.

Vakit kaybetmeden hemen biletlerinizi alınız...

Sahip ve Başmuharriri: **Cihat BABAN**

Umum neşriyatı idare eden: Yazı işleri Müdürü: **Bahadır DÜLGER**
Basıldığı yer: DOĞU Basımevi